

SPREKEN MET GOD

FRANCISCO FERNÁNDEZ-CARVAJAL

SPREKEN MET GOD

Meditaties voor iedere dag van het jaar

Deel 9

FEESTEN EN HEILIGEN
JANUARI-JUNI

 De Boog

Fernández Carvajal, Francisco

Sprekken met God : meditaties voor iedere dag van het jaar
/ Francisco Fernández Carvajal ; [bew. en vert. uit het
Spaans door Stichting De Boog]. - Utrecht : De Boog
Dl. 9: Feesten en heiligen, Januari-juni
Vert. van: Hablar con Dios. - Madrid : Palabra, 1989.
ISBN 90-6257-109-3
NUGI 635
Trefw.: geloofsleven / meditaties (R.K.).
Met registers

Met kerkelijke goedkeuring

10 delen ISBN 90-6257-100-X

© Fomento de Fundaciones
(Fundación Internacional), Madrid, 1992

Nederlandse uitgave
© Stichting De Boog, Utrecht, 1996
Herenstraat 41, 3512 KB Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit deel van SPREKEN MET GOD bevat de meditaties voor de feesten en enkele gedachtenissen in de maanden januari tot en met juni.

Het begint met het Hoogfeest van de Heilige Maria, Moeder van God (1 januari) en eindigt met de Gedachtenis van de Eerste Heilige Martelaren van de Romeinse Kerk (30 juni). Tevens zijn opgenomen acht meditaties voor de Internationale Bidweek voor de eenheid der christenen. Verder een meditatie voor elk van de Zeven Zondagen van de heilige Jozef ter voorbereiding op zijn hoogfeest, waarin het leven en de voorspraak van de heilige patriarch overwogen worden: roeping, smarten en vreugden, dood en verheerlijking, voedstervaderschap... Acht meditaties over de heilige Eucharistie zijn opgenomen voor het octaaf na Sacramentsdag, waarin de strofen van het Adoro te devote overwogen worden.

Voor enkele feesten heeft de auteur twee meditaties geschreven: Opdracht van de Heer in de Tempel, Allerheiligst Hart, Allerheiligste Drieëenheid en de Heiligen Petrus en Paulus.

Alle hoogfeesten, feesten en gedachtenissen van Onze Lieve Vrouw hebben hun eigen overweging.

INHOUD

1 januari. Hoogfeest 1. Heilige Maria, Moeder van God	11
6 januari. Hoogfeest 2. Openbaring des Heren	17
Eerste zondag na de Openbaring des Heren 3. Doop van de Heer	23
INTERNATIONALE BIDWEEK VOOR DE EENHEID DER CHRISTENEN	
18 januari. Eerste dag van de Bidweek 4. Jezus Christus heeft één enige Kerk gesticht	29
19 januari. Tweede dag van de Bidweek 5. Inwendige eenheid van de Kerk	34
20 januari. Derde dag van de Bidweek 6. Het erfgoed van het geloof	41
21 januari. Vierde dag van de Bidweek 7. Het fundament van de eenheid	45
22 januari. Vijfde dag van de Bidweek 8. Christus en de Kerk	50
23 januari. Zesde dag van de Bidweek 9. De Kerk, het nieuwe volk Gods	56
24 januari. Zevende dag van de Bidweek 10. Maria, Moeder van de eenheid	62
24 januari. Gedachtenis 11. H. Franciscus van Sales, bisschop en kerkleeraar	67
25 januari. Feest 12. Bekering van de heilige apostel Paulus	73
26 januari. Gedachtenis 13. HH. Titus en Timoteus, bisschoppen	78
28 januari. Gedachtenis 14. H. Thomas van Aquino, kerkleeraar	84

2 februari. Feest (1)	
15. Opdracht van de Heer in de tempel	89
2 februari. Feest (2)	
16. Zuivering van Onze Lieve Vrouw	95
11 februari. Gedachtenis	
17. Onze Lieve Vrouw van Lourdes	101
14 februari. Gedachtenis	
18. HH. Cyrillus en Methodius, patronen en bekeerders van Europa	106
22 februari. Feest	
19. Sint Petrus' Stoel	112

ZEVEN ZONDAGEN VAN DE HEILIGE JOZEF

Eerste zondag van de heilige Jozef	
20. Roeping en heiligheid van sint Jozef	117
Tweede zondag van de heilige Jozef	
21. De deugden van de heilige Jozef	123
Derde zondag van de heilige Jozef	
22. Jozef, de echtgenoot van Maria	128
Vierde zondag van de heilige Jozef	
23. Smart en vreugde (I)	134
Vijfde zondag van de heilige Jozef	
24. Smart en vreugde (II)	139
Zesde zondag van de heilige Jozef	
25. Dood en verheerlijking van de heilige Jozef	145
Zevende zondag van de heilige Jozef	
26. De heilige Jozef als beschermheer	151
19 maart. Hoogfeest	
27. De heilige Jozef	157
25 maart. Hoogfeest (1)	
28. Aankondiging van de Heer	163
25 maart. Hoogfeest (2)	
29. Maria Boodschap	168

25 april. Feest	
30. Heilige Marcus, evangelist	174
27 april. Feest	
31. Heilige Petrus Canisius, priester en kerkleraar	179
29 april. Gedachtenis	
32. Heilige Catharina van Siëna	185
1 mei. Gedachtenis	
33. Heilige Jozef, arbeider	190
3 mei. Feest	
34. HH. Filippus en Jakobus, apostelen	196
13 mei. Gedachtenis	
35. Onze Lieve Vrouw van Fatima	201
14 mei. Feest	
36. Heilige Mattias, apostel	207
31 mei. Feest	
37. Bezoek van Maria aan Elisabeth	212
38. Jezus Christus, Eeuwige Hogepriester	218
Zondag na Pinksteren. Hoogfeest (1)	
39. De Heilige Drieëenheid	224
Zondag na Pinksteren. (2)	
40. Inwoning van de Heilige Drieëenheid in de ziel	229
Tweede zondag na Pinksteren. Hoogfeest	
41. Sacramentsdag	235
Meditaties over de heilige Eucharistie (1)	
42. Een God in verborgenheid	240
Meditaties over de heilige Eucharistie (2)	
43. Substantiële tegenwoordigheid van Christus in de eucharistie	245
Meditaties over de heilige Eucharistie (3)	
44. Zoals de goede moordenaar	251
Meditaties over de heilige Eucharistie (4)	
45. De wonden die Thomas niet zag	256

Meditaties over de heilige Eucharistie (5)	
46. Voedsel voor de zwakken	262
Meditaties over de heilige Eucharistie (6)	
47. «Reinig mij met uw bloed...»	267
Meditaties over de heilige Eucharistie (7)	
48. Onderpand van eeuwig leven	272
Derde vrijdag na Pinksteren. Hoogfeest (1)	
49. Heilig Hart van Jezus	278
Derde vrijdag na Pinksteren. Hoogfeest (2)	
50. De liefde van Jezus	283
Derde zaterdag na Pinksteren. Gedachtenis	
51. Onbevleekt Hart van Maria	289
1 juni. Gedachtenis	
52. Heilige Justinus, martelaar	294
11 juni. Gedachtenis	
53. Heilige Barnabas, apostel	300
14 juni. Feest	
54. Heilige Lidwina van Schiedam, maagd	305
22 juni. Gedachtenis	
55. HH. John Fisher en Thomas More, martelaren	311
24 juni. Hoogfeest	
56. Geboorte van de heilige Johannes de Doper	317
29 juni. Hoogfeest (1)	
57. Heilige apostel Petrus	323
29 juni. Hoogfeest (2)	
58. Heilige apostel Paulus	328
30 juni. Gedachtenis	
59. Eerste heilige martelaren van de Romeinse kerk	334
REGISTERS	
Citatenregister	340
Trefwoordenregister	342

1 januari. Hoogfeest

1. HEILIGE MARIA, MOEDER VAN GOD

Met dit hoogfeest van de heilige Maagd wordt het octaaf van Kerstmis afgesloten. De heilige Maria werd reeds vanaf het begin van de Kerk als Moeder van God vereerd, maar de feestdag werd pas ingesteld sinds de dogmatische afkondiging van deze geloofswaarheid in de vierde eeuw. In 1931 bepaalde Pius XI, dat het feest in heel de Kerk gevierd zou worden op 11 oktober. Paulus VI verplaatste het echter naar een dag die dicht bij Kerstmis ligt, en wel naar de dag van het octaaf die samenvalt met het begin van het jaar. Het gebed na de communie is genomen uit een zeer oud liturgisch gebed, dat teruggaat tot de zevende eeuw en dat prachtig werd gewijzigd: Maria wordt erin aangeroepen als Moeder van de Kerk. Het is voor de eerste keer, dat deze titel van Maria in de liturgie voorkomt.

Wanneer wij de heilige Maagd Maria als Moeder van God vereren, roepen wij haar tegelijkertijd ook tot onze Moeder uit. Zij zorgt met moederlijke toewijding voor haar kinderen, vooral wanneer dezen in nood verkeren.

—God heeft zijn Moeder uitverkoren en haar met alle gaven en genaden overladen. —Maria en de Heilige Drieëenheid. —Onze Moeder.

1.1 *Toen de volheid van de tijd gekomen was, heeft God zijn Zoon gezonden, geboren uit een vrouw...*¹, zo lezen wij in de tweede lezing van de heilige mis.

Slechts enkele dagen geleden hebben we overwogen hoe Jezus in alle eenvoud in een stal te Betlehem werd geboren. We zagen Hem, als een klein en weerloos kind, in de armen van zijn Moeder, die Hem ons toonde om Hem, vol vertrouwen en eerbied, te aanbidden als onze Verlosser en Heer. God had rekening gehouden met alle omstandigheden rond zijn geboorte: het bevel van keizer Augustus, de volkstelling, de armoede in Betlehem... Maar vooral had Hij voorzien in de Moeder die Hem ter wereld zou brengen. Deze *Vrouw*, die herhaalde malen in de heilige Schrift vermeld wordt, was hiertoe vanaf alle eeuwigheid voorbestemd. Geen enkel scheppingswerk

heeft God met grotere zorgvuldigheid, liefde en wijsheid gekoesterd dan haar die, met haar vrijwillige instemming, zijn Moeder zou zijn.

Onze Lieve Vrouw werd al in het begin aangekondigd als overwinnares van de slang, het symbool van het binnentreden van het kwaad in de wereld², als de Maagd die de *Emmanuel*, de *God met ons*³, ter wereld zou brengen; zij was voorafgebeeld in de *ark van het verbond*, in het *gouden huis*, door de *ivoren toren*... Vóór alle eeuwen koos God haar uit onder alle vrouwen; Hij beminde haar meer dan alle andere schepselen te zamen, zo zeer dat Hij in haar, op unieke wijze, al zijn welbehagen legde, haar overlaadde met alle genaden en gaven, méér dan de engelen en heiligen, haar behoedde voor elke zondesmet of onvolmaaktheid, zodat niemand een schoner en heiliger kind kon ontvangen dan zij die uitverkoren was om Moeder van de Verlosser te worden.⁴ Terecht hebben theologen en heiligen gezegd, dat God een grotere wereld kan scheppen, maar geen moeder die volmaakter is dan zijn Moeder.⁵ De heilige Bernardus zegt het aldus: «Waarom zouden wij ons erover verbazen als God, wiens wonderwerken wij in de Schrift en onder de heiligen aanschouwen, zich nog wonderbaarlijker heeft willen tonen in zijn Moeder?»⁶

Het goddelijk moederschap van Maria —zo leert ons sint Thomas van Aquino⁷— overstijgt alle genaden of goddelijke gaven, zoals de gave van de profetie, de gave der talen, om wonderen te verrichten... «De almachtige, alwetende God moest zijn Moeder uitverkiezen.

»Wat zou u gedaan hebben, als u haar had moeten uitkiezen? Ik denk dat u en ik onze eigen moeder hadden gekozen en haar hadden vervuld van alle genaden. Zo heeft God ook gedaan. Daarom komt Maria direct na de Heilige Drieëenheid.

»De theologen beredeneren op logische wijze deze opeenstapeling van genaden, dit niet onderworpen kunnen zijn aan de duivel: het was passend, God kon het doen en dus deed Hij het. Dat is het grote bewijs. Het duidelijkste bewijs, dat God zijn Moeder met alle voorrechten

omringde, vanaf het eerste moment. En zo is zij: stralend, en zuiver, en schoon in ziel en lichaam!»⁸ Wanneer wij thans naar Onze Lieve Vrouw, de Moeder van God, kijken, die ons haar Zoon op haar armen toont, past het ons de Heer dank te brengen, want «een van de grootste genadegaven die God ons —naast onze schepping en verlossing— geschonken heeft, was het feit dat Hij een Moeder wilde hebben. Door haar tot zijn moeder te nemen heeft Hij ons haar als onze moeder gegeven.»⁹

1.2 Sint Thomas van Aquino leert ons, dat Maria «de enige is die met God de Vader tot haar goddelijke Zoon kan zeggen: Gij zijt mijn Zoon.»¹⁰ Onze Lieve Vrouw —zo schrijft de heilige Bernardus— «noemt Gods Zoon, de Heer der engelen, haar Zoon, wanneer zij Hem op volkomen natuurlijke wijze vraagt: *Kind, waarom hebt Ge ons dit aangedaan?* (Lc 2,48). Welke engel zou het wagen zoiets te zeggen [...]? Maar Maria, zich ervan bewust dat zij zijn Moeder is, noemt Hem heel vertrouwelijk 'haar zoon', Hij die de opperste majesteit is voor wie de engelen neerknielen. En God is niet beledigd, dat Hij genoemd wordt zoals Hij wilde zijn.»¹¹ Hij is waarlijk de Zoon van Maria.

In Christus onderscheidt zich het eeuwig ontstaan — zijn goddelijke natuur, het voorafgaand bestaan van het Woord— van zijn geboorte in de tijd. Als God werd Hij geboren, niet geschapen, op geheimvolle wijze door de Vader 'ab aeterno', van eeuwigheid; als mens werd Hij geboren, 'geschapen', uit de heilige Maagd Maria. Toen de volheid van de tijden was gekomen, nam de eniggeboren Zoon van God, de tweede persoon van de Allerheiligste Drieëenheid, de menselijke natuur aan, d.w.z. de met rede begaafde ziel en het lichaam, gevormd in de allersuiverste schoot van Maria. De menselijke natuur (ziel en lichaam) en de goddelijke natuur verenigden zich in de ene Persoon van het Woord. Vanaf dat ogenblik, toen zij haar 'fiat' gaf aan Gods verlangen, werd Onze Lieve Vrouw de Moeder van Gods mensgeworden Zoon, want «zoals alle moeders, in wier schoot ons lichaam —maar niet de met rede begaafde ziel— wordt ontvangen, moeders genoemd worden

en ook daadwerkelijk moeders zijn, zo is ook Maria, door de eenheid van de persoon van haar Zoon, waarlijk de Moeder van God.»¹²

In de hemel aanschouwen de engelen en heiligen met verwondering de allerhoogste graad van heerlijkheid van Maria; zij weten zeer wel, dat deze waardigheid haar ten deel valt, omdat zij de Moeder van God, *Mater Creatoris, Mater Salvatoris*³ was en voor altijd zal zijn. Daarom is de eerste eretitel die in de litanicën aan Onze Lieve Vrouw wordt verleend die van *Sancta Dei Genitrix*; dan volgen de titels die bij het goddelijk moederschap horen: *heilige Maagd der maagden, Moeder van de goddelijke genade, allerreinste Moeder, zeer huise Moeder...*

Aangezien Maria waarlijk de Moeder is van de mensgeworden Zoon van God, staat zij in een uiterst hechte verhouding tot de Heilige Drieëenheid. Zij is de 'Dochter van de Vader', zoals de kerkvaders en het leergezag, vroeger en nu, haar noemden.¹⁴ Met de Zoon heeft de heilige Maagd een strikte band van bloedverwantschap, «waardoor zij een natuurlijke macht en overwicht op Jezus heeft... En Jezus sluit met Maria de verplichtingen van rechtvaardigheid die kinderen ten opzichte van hun ouders hebben.»¹⁵ Ten aanzien van de Heilige Geest is Maria, in het denken van de kerkvaders, 'Tempel en Heiligdom', een zegswijze die ook paus Johannes Paulus II overneemt.¹⁶ Zij is «het meesterwerk van de Drieëenheid.»¹⁷

Dit 'meesterwerk' is niet iets bijkomstigs in ons leven. «Zij is niet alleen maar iemand die door God met zoveel gaven is versierd, opdat wij haar vol bewondering aanschouwen. Dit meesterwerk van de Drieëenheid is de Moeder van God, de Redder, en daarom ook mijn Moeder, van mij, armzalig mensenwezen, van iedere sterveling.»¹⁸ 'Lieve Moeder!' zeggen wij zo vaak tot haar!

Vandaag richten wij tot haar onze gedachten, vol vreugde en lofprijzing..., en vol van een heilige trots. «Hoe prettig vinden de mensen het, herinnerd te worden aan hun verwantschap met vooraanstaande personen uit de schrijverswereld, de politiek, het leger of de Kerk!... —Zing daarom voor de onbevleete Maagd: Wees gegroet

Maria, Dochter van God de Vader; Wees gegroet Maria, Moeder van God de Zoon; Wees gegroet Maria, Bruid van God de Heilige Geest. God alleen is groter dan U!»¹⁹

1.3 *Salve, Mater misericordiae, Mater spei et Mater veniae...* Wees gegroet, Moeder van barmhartigheid, Moeder van hoop en vergiffenis, Moeder van God en van genade, Moeder vol van heilige vreugde²⁰, zo zeggen wij vandaag met een aloude hymne tot onze Moeder in de hemel.

Met haar moederlijke toewijding blijft Onze Lieve Vrouw voor haar Zoon zorgen, zoals zij voor Hem hier op aarde heeft gezorgd. Zij zorgt nu voor ons, want wij zijn ledematen van het mystieke lichaam van Christus: zij ziet Jezus in iedere christen, in ieder mens. En als medeverlosseres voelt zij de dringende noodzaak ons voorgoed in het goddelijk leven op te nemen. Zij zal altijd onze grote steun zijn om moeilijkheden en bekingen te overwinnen; zij is onze grote bondgenote in het apostolaat dat wij, als christenen midden in de wereld, moeten uitoefenen op de plaats waar wij ons bevinden: «Roep de heilige Maagd aan; vraag haar onophoudelijk, dat zij zich uw Moeder toont: *monstra te esse Matrem!*, en dat u, met de genade van haar Zoon, helderheid van de goede leer in uw verstand verkrijgt, en liefde en zuiverheid in uw hart, opdat u tot God kunt gaan en Hem vele zielen kunt brengen.»²¹ Dit schietgebed —*monstra te esse Matrem!*— genomen uit de liturgie²², kan ons van nut zijn om met haar verenigd te zijn, heel bijzonder op deze dag: Lieve Moeder, *toon dat gij onze Moeder zijt!*... in deze en gene nood..., voor deze vriend... die nog aarzelt naar uw Zoon te gaan...

Laten wij bij het begin van een nieuw jaar de gelegenheid benutten om het vaste voornemen te maken dit jaar, dag na dag, te doorlopen aan de hand van de Maagd. Veiliger kan het niet! Doen we zoals de apostel Johannes, toen Jezus hem, namens allen, Maria tot zijn Moeder gaf: *Vanaf dat moment* —zo schrijft de evangelist— *nam de leerling haar op in zijn huis.*²³ Hoe liefdevol, hoe teder zou hij haar behandelen! Zo zullen ook wij moeten doen, elke dag van dit nieuwe jaar, en altijd.

- 1. *Gal* 4,4. —2. *Gn* 3,15. —3. *Jes* 7,14. —4. Vgl. PIUS IX, *Bul Ineffabilis Deus*, 8-XII-1854. —5. Vgl. H. BONAVENTURA, *Speculum*. —6. H. BERNARDUS, *Homiliën ter ere van de Moedermaagd*, II, 9. —7. Vgl. H. THOMAS VAN AQUINO, *Summa theologiae* I-II, q3-5. —8. Zalige JOSEMARÍA ESCRIVÁ, *De Smidse*, 482. —9. Zalige ALONSO DE OROZCO, *Tratado de las siete palabras de Maria Santísima*, Rialp, Madrid, 1966, bl. 61. —10. H. THOMAS VAN AQUINO, *o.c.*, III, q30, a1. —11. H. BERNARDUS, *o.c.*, 1,7. —12. PIUS XI, *Enc. Lux veritatis*, 25-XII-1931. —13. Vgl. R. GARRIGOU-LAGRANGE O.P., *De Moeder van de Verlosser*. —14. Vgl. VATICANUM II, Dogm. const. *Lumen gentium*, 53. —15. E. HUGON, *Marie, pleine de grâce*, gecit. door R. GARRIGOU-LAGRANGE O.P., *o.c.* —16. JOHANNES PAULUS II, *Enc. Redemptoris Mater*, 25-III-1987, 9. —17. M.M. PHILIPON, *Les dons du Saint-Esprit*. —18. J. POLO CARRASCO, *María y la Santísima Trinidad*, Madrid 1987, bl. 56. —19. Zalige JOSEMARÍA ESCRIVÁ, *De Weg*, 496. —20. *Getijdenboek*, Hymne in de lezingendienst, in de Opdracht van de H. Maagd Maria in de tempel. —21. Zalige JOSEMARÍA ESCRIVÁ, *De Smidse*, 986. —22. Hymne *Ave Maris Stella*. —23. *Joh* 19,27.

6 januari. Hoogfeest 2. OPENBARING DES HEREN

Vandaag gedenkt de Kerk, dat de mensgeworden Zoon van God voor de eerste maal geopenbaard werd aan de heidense wereld; dit geschiedde in de aanbidding van de drie Wijzen. Het feest verkondigt het wereldomvattende bereik van de zending van Christus, die naar de wereld komt om de beloften aan Israël te vervullen en om de redding van alle mensen te voltooien.

Het hoogfeest van de Openbaring, oudtijds ook 'Theophanie' of 'feest van het Licht' geheten, ontstond in de eerste eeuwen van het christendom, in het Oosten, en was reeds in de vierde eeuw algemeen. Het feest wordt sinds zijn ontstaan op 6 januari gevierd.

—Beantwoorden aan de genade. —De wegen die tot Christus leiden. —De apostolische geest vernieuwen.

2.1 *Wij hebben de ster van de Heer in het oosten gezien en zijn met geschenken gekomen om Hem onze hulde te brengen.*¹ Het licht van Betlehem schittert voor alle mensen en zijn glans wordt op heel de aarde waargenomen. Jezus, zojuist geboren, «begon zijn licht en zijn rijkdommen aan de wereld mede te delen, want Hij voerde met zijn ster mensen uit zo verre landen achter zich aan.»² Het feest van vandaag heet inderdaad Epifanie, dat 'Openbaring' betekent. Op dit feest —een van de oudste feesten van de Kerk— vieren wij de universaliteit van de verlossing. De inwoners van Jeruzalem, die op die dag deze mannen zagen komen over de weg die uit het oosten kwam, zouden de aankondiging van de profeet Jesaja hebben kunnen begrijpen; deze zegt, zoals wij vandaag lezen in de eerste lezing van de heilige mis: *Sta op en schitter, Jeruzalem, want uw licht is gekomen, de glorie van Jahwe gaat over u op. En zie, de duisternis bedekt de aarde en donkerte de volken, maar over u gaat Jahwe lichtend op, zijn glorie verschijnt over u. En volkeren komen naar uw licht, koningen naar de glans van uw dageraad. Sla uw ogen op en zie om u heen, allen verzamelen zich en komen naar u toe: uw zonen komen aan uit de verte.*³

De Wijzen, in wie alle rassen en naties worden uitgebeeld, hebben het einde van hun lange weg bereikt. Het zijn mannen die hongeren naar God en die eigen gemak, aardse goederen en persoonlijke voldoening terzijde hebben geschoven om God de Heer te aanbidden. Zij lieten zich leiden door een uitwendig teken, een ster die wellicht uitzonderlijk sterk scheen, «helderder en schitterender dan de andere sterren, zo zeer dat zij de ogen en harten aantrok van hen die haar aanschouwden, om te tonen dat zoiets wonderbaarlijks niet zonder betekenis kon zijn.»⁴ Het waren mannen die zich wijdden aan de bestudering van de hemel en die gewoon waren daaraan tekenen te zoeken. *Waar is de pasgeboren koning der Joden?* —zo zeggen zij — *want wij hebben zijn ster in het oosten gezien, en zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen.* Misschien waren zij beïnvloed door de Messiaanse hoop van de Joden van de diaspora, maar we moeten bedenken, dat zij tegelijk verlicht werden door een innerlijke genade die hen op weg dreef. «Hij die hen leidde —zo luidt het commentaar van de heilige Bernardus— heeft hen ook onderricht, en dezelfde die hen uiterlijk door middel van een ster waarschuwde, heeft hen in het binnenste van hun hart verlicht.»⁵ Het feest van deze heiligen, die aan de genaden die de Heer hun verleende hebben beantwoord, is voor ons een goede gelegenheid te overwegen of het leven voor ons daadwerkelijk een weg is die zich rechtstreeks naar Jezus begeeft, en om te onderzoeken of wij de genade beantwoorden die wij in elke situatie van de Heilige Geest ontvangen, heel in het bijzonder de onmetelijke gave van de christelijke roeping.

Wij aanschouwen het Kind in de armen van Maria en zeggen Hem: «Jezus, mijn Heer: maak dat ik uw genade zozeer voel, zozeer volg, dat ik mijn hart ledig [...], opdat Gij het vullen moge, mijn Vriend, mijn Broeder, mijn Koning, mijn God, mijn Liefde!»⁶

2.2 De Wijzen kwamen te Jeruzalem aan; wellicht dachten zij, dat dit het eindpunt van hun reis was; maar daar, in de grote stad, vonden zij *de pasgeboren koning der Joden* niet. Misschien —dat lijkt menselijkerwijs gesproken het

meest logisch, wanneer men op zoek is naar een koning—begaven zij zich rechtstreeks naar het paleis van Herodes; maar de wegen van de mensen zijn dikwijls niet de wegen van God. Zij onderzoeken, wenden alle middelen aan die hun ter beschikking staan: *waar is Hij?*, vragen zij. En wanneer wij Hem werkelijk willen ontmoeten, komt God ons tegemoet, Hij wijst ons de weg, ook via middelen die minder geëigend kunnen lijken.

«*Waar is de pasgeborene koning der Joden?* (Mt 2,2). Door dezelfde vraag bewogen beschouw ook ik nu Jezus, *liggend in een kribbe* (Lc 2,12), op een plaats die eigenlijk slechts voor dieren bestemd is. Waar, o Heer, is uw koninklijke waardigheid? Waar zijn de diadeem, zwaard en scepter? Die behoren Hem toe, maar Hij wil ze niet. Hij heerst, in doeken gewikkeld. Hij is een weerloze Koning, die zich aan ons vertoont, hulpeloos als een klein kind [...].

»Waar is de Koning? Is het niet zo, dat Jezus vooral wil heersen in het hart, in uw hart? Daarom werd Hij kind. Want wie houdt niet van zo'n klein schepseltje? Waar is de Koning? Waar is Christus, van wie de Heilige Geest wil dat Hij vorm aanneemt in onze ziel?»⁷

En wij zijn, zoals de Wijzen, vaak op weg gegaan op zoek naar Christus; als wij ons afvragen waar Hij is, geven wij ons rekenschap ervan, dat «Hij zich niet kan bevinden in de trots die ons van God scheidt, niet in de liefdeloosheid die ons isoleert. Daar kan Christus niet zijn, want daar is de mens alleen.»⁸

Wij moeten de ware tekenen vinden die ons naar het Jezuskind leiden. In deze mannen die geroepen werden om God te aanbidden, herkennen wij heel de mensheid: van het verleden, van onze dagen en van de komende tijden. In deze Wijzen herkennen wij onszelf, zoals we op weg zijn naar Christus door middel van onze bezigheden in het gezin, de maatschappij en ons beroep, door middel van onze trouw in het kleine van elke dag... Sint Bonaventura legt uit, dat de ster die ons leidt drievoudig is: de heilige Schrift die wij gedegen dienen te kennen; een ster die altijd boven ons staat opdat wij ze kunnen zien en de juiste richting vinden, namelijk Maria onze Moeder; en een

innerlijke, persoonlijke ster, namelijk de genade van de Heilige Geest.⁹ Met deze steunpilaren vinden wij op elk ogenblik het pad dat naar Betlehem, naar Jezus leidt.

De Heer zelf heeft in ons hart het verlangen gelegd Hem te zoeken: *Niet gij hebt Mij uitgekozen, maar Ik u.*¹⁰ Het is zijn voortdurende roepstem die ons Hem laat ontmoeten in het heilig evangelie, in ons kinderlijk beroep op Maria, in het gebed, in de sacramenten, heel bijzonder in de heilige eucharistie, waar Hij altijd op ons wacht. Onze hemelse Moeder spoort ons aan de tred te versnellen, want haar Zoon wacht op ons.

Over enige tijd, misschien niet eens zo heel lang, zal de ster die wij tijdens ons aardse leven hebben gevolgd, voor eeuwig boven ons hoofd stralen; dan zullen wij Jezus weer ontmoeten, gezeten op een troon, aan de rechterhand van God de Vader en in de volheid van zijn macht en heerlijkheid; en heel dicht bij Hem, zijn Moeder. Dan zal er de volmaakte *epiphanie* zijn, de stralende openbaring van Gods Zoon.

2.3 Het hoogfeest van de Openbaring beweegt ons ertoe de apostolische geest die de Heer in ons hart heeft gelegd te vernieuwen. Vanaf het begin werd dit feest beschouwd als de eerste openbaring van Christus aan alle volkeren. «Met de geboorte van Jezus is er een ster in de wereld ontstoken, een lichtende roeping is ontstoken; hele volksstammen begeven zich op weg (vgl. Jes 60,1 vv.); nieuwe paden op aarde worden opengelegd; wegen die komen en evenzeer wegen die vertrekken. Christus is het middelpunt. Méér nog, Christus is het hart: er is een nieuwe stroom op gang gekomen, die nooit meer eindigen zal en die bestemd is om een programma te vormen, een noodzaak, een dringende zaak, een voortdurende inspanning, die zijn bestaansgrond vindt in het feit dat Christus de Redder is. Christus is nodig [...]. Christus wil verkondigd, gepredikt, verbreid worden...»¹¹ Het feest van vandaag herinnert ons opnieuw eraan, dat wij Christus moeten uitdragen en Hem bekend maken in het binnenste van de samenleving,

door voorbeeld en woord: in het gezin, in de ziekenhuizen, op de universiteit, op het kantoor waar wij werken...

Slu uw ogen op en zie om u heen: uw zonen komen aan uit de verte... Uit de verte, van alle plaatsen en elke toestand waarin ze zich bevinden, hoe ver zij ook van God verwijderd mogen lijken. In ons hart weerklinkt de uitnodiging die de Heer jaren later zal richten tot hen die Hem volgen: *Gaat dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen.*¹² Het maakt niet uit of onze verwanten, vrienden of metgezellen 'ver weg' zijn. Gods genade is machtiger en met zijn hulp kunnen wij erin slagen hen met ons te verenigen om Jezus te aanbidden.

Laten we vandaag niet met lege handen tot Jezus naderen. Hij heeft onze gaven niet nodig, want Hij is heerser over al wat bestaat, maar Hij verlangt van ons edelmoedigheid, opdat ons hart aldus groter kan worden en méér genade en gaven kan ontvangen. Vandaag overhandigen wij Hem het zuivere *goud* van de liefde: tenminste, het verlangen Hem meer te beminnen, om anderen beter te behandelen; *de wierook* van onze gebeden en onze goede werken, die zó in gebed worden veranderd; *de mirre* van onze offers die —verenigd met het kruisoffer dat steeds hernieuwd wordt in de heilige mis— ons tot medeverlossers met Hem maakt.

Wanneer wij de Koningen om iets vragen —zij zijn immers heilig en kunnen voor ons in de hemel ten beste spreken— dan vragen wij hen niet om goud, wierook of mirre voor onszelf, maar laten wij veeleer tot hen bidden, dat zij ons de weg wijzen om Jezus te ontmoeten, dicht bij zijn Moeder, en dat zij ons kracht en nederigheid schenken om niet te falen in deze taak die de belangrijkste is die wij moeten vervullen.

*Na de koning aanhoord te hebben vertrokken zij. En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging voor hen uit totdat ze boven de plaats waar het Kind zich bevond stil bleef staan. Op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde.*¹³ Het is de onvergelijkelijke vreugde van de ontmoeting met God, die men met alle middelen, met alle krachten van de ziel heeft gezocht.

*Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn Moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij Het hun hulde. Zij haalden hun schatten te voorschijn en boden Het geschenken aan: goud, wierook en mirre.*¹⁴ Dit waren zeer kostbare en gewaardeerde geschenken in het Oosten. «En ditzelfde Kind dat deze geschenken van de Koningen aanvaardde, blijft altijd degene voor wie alle mensen en volkeren 'hun schatten te voorschijn halen', d.w.z. hun gaven. Door zich open te stellen voor de mensgeworden God, verkrijgen de gaven van de menselijke geest een bijzondere waarde.»¹⁵ Alles krijgt een nieuwe waarde, wanneer het aan God wordt aangeboden.

- 1. *Communie-antifoon*, vgl. *Mt 2,2*. —2. Fray LUIS DE GRANADA, *Vida de Jesucristo*, Rialp, 2 ed., Madrid 1975, VI, bl. 54. —3. *Jes 60,1-6*. —4. H. LEO DE GROTE, *Homilieën bij het hoogfeest van de Openbaring des Heren*, I, 1. —5. Vgl. H. BERNARDUS, *Bij de Openbaring des Heren*, I, 5.
 6. Zalige JOSEMARIA ESCRIVÁ, *De Smidse*, 913. —7. IDEM, *Als Christus nu langs komt*, 31. —8. *Ibidem*. —9. Vgl. H. BONAVENTURA, *Bij de Openbaring des Heren*. —10. *Joh 15,16*. —11. PAULUS VI, *Homilie 6-1-1973*. —12. *Mt 28,19*. —13. *Mt 2,9-10*. —14. *Mt 2,11*. —15. JOHANNES PAULUS II, *Algemene Audiëntie 24-1-1979*.

Eerste zondag na de Openbaring des Heren

3. DOOP VAN DE HEER

Op deze zondag, onmiddellijk volgend op het hoogfeest van de Openbaring des Heren, vieren wij in de liturgie de Doop van de Heer in de Jordaan en worden wij binnengevoerd in het diepste van het mysterie van zijn Persoon en zending. Tegelijkertijd biedt de liturgie ons de gelegenheid dank te brengen voor de talloze gaven die Christus ons heeft verleend op de dag van ons doopsel. De Kerk spoort ons vandaag aan om «met hernieuwd geloofsvuur de verplichtingen te bevestigen, die onze ouders, peter en meter ooit voor ons zijn aangegaan in de beloften van het doopsel» en «onze krachtige en vurige toewijding aan Christus en de wil tegen het kwade te strijden» te hernieuwen (Johannes Paulus II).

—Openbaring van het mysterie van de Drieëenheid in het doopsel van Christus. Ons goddelijk kindschap in Christus door het sacrament van het doopsel. —Weerspiegeling van het doopsel in het dagelijks leven.

3.1 *Nadat de Heer gedoopt was, ging de hemel open en de Heilige Geest daalde over Hem neer in de gedaante van een duif. En de stem van de Vader sprak: Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie Ik welbehagen heb.*¹

Enkele dagen geleden hebben wij het hoogfeest van de *Epifanie* gevierd, de Openbaring van de Heer aan de heidenen, vertegenwoordigd door die wijze mannen die naar Jeruzalem kwamen om te informeren naar de pasgeboren koning der Joden. Er had al een eerste openbaring plaats gevonden aan de herders, die zich nog in de kerstnacht zelf naar de plaats begeven, waar het Kind geboren is en die Het hun geschenken brengen. Ook het feest van vandaag is een 'epifanie', een openbaring van de goddelijkheid van Christus, aangeduid door de stem van God de Vader uit de hemel en door de aanwezigheid van de Heilige Geest in de gedaante van een duif, het teken van vrede en liefde. De kerkvaders verwijzen gewoonlijk ook nog naar een derde openbaring van de goddelijkheid van Jezus. Deze openbaring zal te Kana in Galilea geschieden, waar Jezus door

zijn eerste wonder *zijn heerlijkheid openbaarde, en zijn leerlingen geloofden in Hem.*²

In de eerste lezing van de heilige mis³ kondigt Jesaja de Messias aan: *Dit is mijn Dienaar die Ik ondersteun, mijn uitverkorene in wie Ik behagen schep: mijn geest stort Ik over hem uit [...]. Het geknakte riet zal Hij niet breken, en de kwijnende vlaspit niet doven [...]. Ik, de Heer, roep u in gerechtigheid, [...]. Blinden zult gij de ogen openen, gevangenen uit hun kerker bevrijden en uit de gevangenis allen die in duisternis zitten.* Deze beschrijving door de profet vindt haar volle vervulling in de doop van de Heer. *En zie, daar ging de hemel open en Hij zag de Geest Gods neerdalen in de gedaante van een duif en over zich komen. En een stem uit de hemel sprak: 'Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie Ik welbehagen heb.'*⁴ De drie goddelijke personen van de Drieëenheid treden op in deze grote Openbaring aan de oevers van de Jordaan: de Vader laat zijn stem horen door te getuigen van zijn Zoon, Jezus wordt door Johannes gedoopt, de Heilige Geest daalt zichtbaar over Hem neer. Het woord van Jesaja *mijn dienaar* wordt thans vervangen door *mijn Zoon, mijn veelgeliefde* hetgeen duidt op de goddelijke Persoon en natuur van Christus.

Met de doop van Jezus begint op plechtige wijze zijn heilszending. Tegelijkertijd begon de Heilige Geest, door middel van de Messias, zijn handelen in de zielen, dat tot het einde der tijden zal duren.

De liturgie zelf van deze zondag is bijzonder geëigend om ons met vreugde te herinneren aan ons doopsel en de gevolgen daarvan in ons leven. Wanneer de heilige Augustinus in zijn 'Belijdenissen' de dag van zijn doopsel vermeldt, doet hij dat in diepe vreugdevolle herinnering: «overvol van buitengewone zoetheid, kreeg ik er op die dag niet genoeg van de diepte van Gods raadsbesluit voor de redding van het menselijk geslacht te beschouwen.»⁵ Met deze vreugde zullen wij ons vandaag herinneren, dat wij zijn gedoopt in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Het mysterie van de doop van Jezus voert ons binnen in het onuitsprekelijk mysterie van ieder van ons, want

*van zijn volheid hebben wij allen ontvangen.*⁶ Wij zijn niet alleen met water gedoopt, zoals de Voorloper deed, maar *met de Heilige Geest*, die ons het leven van God schenkt. Laten wij vandaag de Heer danken voor die gedenkwaardige dag, waarop wij werden opgenomen in het leven van Christus en met Hem voorbestemd werden tot het eeuwige leven. Laten we ons erover verheugen, dat we gedoopt zijn, wellicht enkele dagen na onze geboorte, zoals dat sinds onheuglijke tijden gebruik is in de Kerk bij kinderen van christelijke ouders.

3.2 Wij werden gedoopt in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, om in gemeenschap te treden met de Allerheiligste Drieëenheid. In zekere zin is voor ieder van ons de hemel opengegaan, opdat wij kunnen binnentreden in het *huis van God* en het kindschap Gods leren kennen. «Als gij de ware vroomheid bezit —zo leert de heilige Cyrillus van Jeruzalem— zal ook over u de Heilige Geest neerdalen en zult ge de stem van de Vader uit den hoge vernemen: deze is niet mijn enige Zoon, maar nu, na het doopsel, is hij van Mij geworden.»⁷ Het kindschap Gods is een van de grootste gaven die we hebben ontvangen op de dag dat we gedoopt werden. Sint Paulus spreekt ons over dit kindschap en, zich richtend tot iedere gedoopte, aarzelt niet deze heerlijke woorden uit te spreken: *Je bent dus niet langer slaaf, maar zoon; en als je zoon bent, dan ook erfgenaam.*⁸

In het ritueel van dit sacrament wordt aangeduid, dat de gelijkvormigheid met Christus tot stand komt door middel van een geestelijke wedergeboorte, zoals Jezus Nikodemus leerde: *als iemand niet geboren wordt uit water en geest, kan hij het Rijk Gods niet binnengaan.*⁹ «Het christelijk doopsel is daadwerkelijk een mysterie van dood en verrijzenis: de onderdompeling in het doopwater is het symbool en de tegenwoordigstelling van Jezus' begrafenis in de aarde en de dood van de oude mens, terwijl het opstijgen uit het water de verrijzenis van Christus en de geboorte van de nieuwe mens betekent.»¹⁰ Deze nieuwe geboorte is het fundament van het kind-

schap van God. En zo worden door dit sacrament «de mensen in het paasmysterie van Christus opgenomen: mede gestorven, mede begraven, mede verzezen; zij ontvangen de geest van de aanneming tot kinderen, *die ons doet uitroepen: Abba, Vader* (Rom 8,15); zo worden wij de ware aanbidders die de Vader zoekt.»¹¹ Dit kinschap brengt de vernietiging van elke zonde van de ziel en het instorten van de genade met zich mee.

Door het doopsel worden de erfzonde en alle persoonlijke zonden vergeven, evenals de eeuwige en tijdelijke straf ten gevolge van de zonden. Gelijkvormig zijn aan de verzezen Christus, gesymboliseerd in het opstijgen uit het doopwater, duidt aan, dat de goddelijke genade, de deugden die worden ingegoten en de gaven van de Heilige Geest zich gevestigd hebben in de ziel van de gedoopte, die aldus tot zetel van de Heilige Drieëenheid is geworden. Voor de christen openen zich de poorten van de hemel, en engelen en heiligen verheugen zich. In de menselijke natuur blijven wel nog de gevolgen achter van de erfzonde die, ook al komen zij daaruit voort, op zichzelf geen zonde zijn, maar er wel toe neigen; de gedoopte blijft onderworpen aan de mogelijkheid tot dwalen, tot begeerte en dood: allemaal gevolgen van de erfzonde. Niettemin heeft het doopsel in het menselijk lichaam reeds het zaad van een glorievolle vernieuwing en verrijzenis gezaaid. Welk een groot verschil is er tussen degene die richting kerk gaat —of gebracht wordt— om dit sacrament te ontvangen en hem die gedoopt de kerk verlaat! De christen «komt uit het doopsel te voorschijn schitterend als de zon en —nog veel voornamer— als kind van God en medeverlosser met Christus.»¹²

Laten wij de Heer oprecht danken voor zoveel goeds, dat wij vandaag in heel zijn grootheid zouden willen begrijpen. Ten slotte *doen wij, Heer, een beroep op uw goedheid: laat ons altijd luisteren naar uw eniggeboren Zoon om uw kinderen te worden genoemd en het ook werkelijk te zijn.*¹³ Dat is ons grootste verlangen en ons hoogste streven.

3.3 In de tweede lezing herinnert de heilige Petrus aan dat Messiaans begin van Jezus, dat in de gedachten van velen van zijn toehoorders leefde en van wie enkelen ooggetuigen waren geweest. *Gij weet* —zo zegt de apostel tot hen— *wat er overal in Judea gebeurd is; hoe Jezus van Nazaret zijn optreden begon in Galilea, na het doopsel dat Johannes predikte, en hoe God Hem gezalfd heeft met de Heilige Geest en met kracht. Hij ging weldoende rond en genas allen die onder de dwingelandij van de duivel stonden...*¹⁴

Pertransiit benefaciendo..., *Hij ging weldoende rond...* Dit is als het ware een samenvatting van Christus' leven op aarde. Dit dient ook de samenvatting te zijn van het leven van iedere gedoopte, want heel diens leven ontplooit zich onder invloed van de Heilige Geest: wanneer hij werkt, rust, wanneer hij glimlacht of een van de talloze diensten bewijst die het gezins- of beroepsleven met zich meebrengt.

Op deze feestdag worden wij uitgenodigd ons opnieuw bewust te worden van de verplichtingen die onze ouders of peetouders namens ons op de dag van ons doopsel op zich hebben genomen; om onze vurige afhankelijkheid aan Christus opnieuw te bevestigen en de wil te strijden om iedere dag dichter tot Hem te komen; om ons verre te houden van elke zonde, ook de dagelijkse zonde, want bij het ontvangen van dit sacrament werden wij geroepen tot heiligheid, tot het delen in het goddelijke leven zelf.

Juist dit doopsel «maakt ons tot 'fideles', wat betekent gelovigen en ook getrouwen, een woord dat de eerste volgelingen van Christus, net als dat andere woord 'sancti', heiligen, gebruikten om elkaar aan te duiden, en dat ook vandaag de dag nog gebruikt wordt: men spreekt van mensen die trouw zijn aan de Kerk.»¹⁵ Wij zullen trouw zijn in de mate waarin ons leven —hoe vaak hebben wij hierover niet nagedacht!— gebouwd is op de hechte en zekere basis van het gebed. Sint Lucas zegt ons in zijn evangelie, dat Jezus na gedoopt te zijn *in gebed was*.¹⁶ De heilige Thomas van Aquino tekent aan: in dit gebed leert de Heer ons, dat «de mens na het doopsel volhardend gebed nodig heeft om de toegang tot de hemel te verwerven; want ook

al worden door het doopsel de zonden vergeven, toch blijft de neiging tot de zonde bestaan, die ons in ons binnenste bestrijdt, en ook zijn er nog altijd de duivel en het vlees die ons van buitenaf aanvallen.»¹⁷

Laten wij, naast dankbaarheid en vreugde voor al het goede dat wij in dit sacrament hebben verkregen, vandaag onze trouw aan Christus en aan de Kerk hernieuwen, een trouw die zich vaak zal vertalen in trouw aan ons dagelijks gebed.

1. *Introïtus*, vgl. *Mt* 3,16-17. — 2. *Joh* 2,11. — 3. *Jes* 42,1-4; 6-7. — 4. *Mt* 3,16-17. — 5. H. AUGUSTINUS, *Belijdenissen*, I,9,6. — 6. *Joh* 1,16. — 7. II. CYRILLUS VAN JERUZALËM, *Catechesis III. Over het doopsel*, 14. — 8. *Gal* 4,7. — 9. *Joh* 3,5. — 10. JOHANNES PAULUS II, *Angelus* 8 januari 1989. — 11. VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 6. — 12. H. HYPOLITUS, *Preek over de Theofanie*. — 13. *Gebed na de communie*. — 14. *Tweede lezing*, *Hnd* 10,34-38. — 15. Zalige JOSEMARÍA ESCRIVÁ, *De Smidse*, 622. — 16. Vgl. *Lc* 3,21. 17. H. THOMAS VAN AQUINO, *Summa theologiae*, III, q39, a5.